

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)

1. Cel projektu badawczego i opis badań:

Celem naszego projektu jest zbadanie, jak tłumacze ustni przetwarzają treści nacechowane emocjonalnie, tłumacząc w parze język angielski – język polski. Chcemy sprawdzić, w jaki sposób pozytywne i negatywne emocje wyrażone w języku źródłowym wpływają na proces tłumaczenia z języka ojczystego na język obcy oraz w odwrotnym kierunku. Dodatkowo zweryfikujemy, czy emocje doświadczane przez tłumaczy ustnych podczas tłumaczenia są skorelowane z jakością tłumaczenia, oraz czy podobne wyniki uzyskamy w przypadku bodźców słuchowych (Eksperyment 1) i audiowizualnych (Eksperyment 2). Przeprowadzone dotychczas badania często wskazywały na dystans psychologiczny podczas przetwarzania języka obcego (L2) w porównaniu do języka ojczystego (L1), ukazując tym samym zmniejszoną wrażliwość na bodźce nacechowane emocjonalnie w L2 niż w L1 (np., Caldwell-Harris 2014; Jankowiak & Korpal 2018). Co więcej, dotychczasowe badania nad przetwarzaniem języka w tłumaczeniu ustnym wskazały na swego rodzaju asymetrię, sugerując występowanie bardziej wzmoczonego wysiłku poznawczego podczas tłumaczenia w kierunku L1-L2 w porównaniu z L2-L1 (np., Hyöñä i inni 1995; de Bot 2000). Dotychczas przeprowadzone badania nie przyniosły jednak zadowalającej odpowiedzi na pytanie, czy efekt dystansu psychologicznego zależy od kierunku tłumaczenia (tłumaczenie na język ojczysty vs. na język obcy). Co więcej, dotychczasowe badania dotyczące wpływu emocji na wyniki pracy przeprowadzono na tłumaczach pisemnych (Lehr 2013; Rojo & Ramos 2016), a nie na tłumaczach ustnych. Potrzeba większej liczby badań, aby uzyskać odpowiedź na pytanie, jaka jest zależność pomiędzy doświadczeniem emocji a jakością tłumaczenia. Warto również podkreślić, że w naszym projekcie przeprowadzimy dwa eksperymenty z użyciem bodźców o różnych modalnościach (bodźce słuchowe w Eksperymentie 1 i audiowizualne w Eksperymentie 2). Replikacja proponowanych przez nas badań zwiększy ich moc statystyczną, co pozwoli na uzyskanie lepszego wglądu i bardziej miarodajnych odpowiedzi na interesujące nas pytania badawcze. Dzięki temu wyniki naszych badań w większym stopniu przyczynią się do rozwoju wiedzy na temat przetwarzania języka emocjonalnego w tłumaczeniu ustnym.

2. Metodologia zastosowana w projekcie badawczym:

W celu zbadania konkretnych różnic w tym, jak tłumacze ustni przetwarzają pozytywnie oraz negatywnie nacechowane, jak również neutralne bodźce podczas tłumaczenia w kierunku L1-L2 oraz L2-L1, w dwóch badaniach przewidzianych w projekcie wykorzystamy metodę przewodnictwa skórno (ang. *skin conductance*, SC), jak również metodę samoopisu w postaci kwestionariusza SUPIN S30 (polskiej adaptacji PANAS: *Positive and Negative Affect Schedule*, Watson i in. 1988). SC jest definiowany jako wskaźnik pobudzenia emocjonalnego, który odzwierciedla aktywność autonomicznego układu nerwowego poprzez pomiar reakcji elektrodermalnej opartej na poziomie przewodnictwa skórno wynikającego ze zmiany aktywności gruczołów potowych. W rezultacie, zastosowanie tej metody badawczej umożliwi analizę bezpośredniej odpowiedzi autonomicznego układu nerwowego podczas tłumaczenia zdań nacechowanych emocjonalnie w obu kierunkach tłumaczenia. Dodatkowo, SUPIN S30 wskaże na aktualny stan emocjonalny uczestników, którzy za pośrednictwem kwestionariusza określą swoje emocje odczuwane w danej chwili. Co więcej, aby zmierzyć jakość tłumaczenia, zastosujemy metodę analizy błędów (Bartłomiejczyk 2010) oraz tzw. analizę sądów (ang. *propositional analysis*; m.in. Kurz & Färber 2003 i Bartłomiejczyk 2010).

3. Spodziewane efekty i znaczenie projektu:

Przewidujemy zaobserwowanie różnic w zakresie psychofizjologii odpowiedzi emocjonalnej (przewodnictwo skórno) oraz samoopisu (SUPIN S30). Zmiany te uwarunkowane będą: 1) znakiem emocji (bodźce neutralne, pozytywne, negatywne), oraz 2) kierunkiem tłumaczenia (L1-L2 vs. L2-L1). Spodziewamy się, że istnieje związek pomiędzy doświadczeniem emocji a produktem tłumaczenia, co zaobserwujemy w korelacji pomiędzy odpowiedzią fizjologiczną i wynikami SUPIN S30, a jakością tłumaczenia. Użycie zarówno bodźców słuchowych, jak i audiowizualnych wskaże na rolę czynników pozajęzykowych (takich jak prozodia, intonacja, mimika, czy gesty) na proces przetwarzania treści emocjonalnych w tłumaczeniu ustnym.

Zastosowanie metody SC i samoopisu do zbadania roli znaku emocji oraz kierunku tłumaczenia w tłumaczeniu ustnym jest pomysłem nowatorskim. Mimo że tłumaczenie ustne dość często określane jest jako proces obciążający emocjonalnie, wciąż mało uwagi poświęcono na empiryczne zbadanie przetwarzania języka emocjonalnego przez tłumaczy w tłumaczeniu ustnym. Niniejszy projekt ma niespotykany charakter, gdyż zakłada zbadanie procesu mediacji językowej przy jednoczesnym zastosowaniu metody psychofizjologicznej, co skutkować może nowymi, zaskakującymi rezultatami. Wyniki badania przyczynią się do poszerzenia wiedzy na temat emocjonalnych aspektów tłumaczenia ustnego i wypełnią istotną lukę badawczą poprzez przyjrzenie się roli znaku emocji i kierunku tłumaczenia w procesie przetwarzania języka zabarwionego emocjonalnie w tłumaczeniu ustnym. Nasze badania pokażą również jak tłumacze, których zadaniem jest usprawnianie komunikacji na szczeblu międzynarodowym, przetwarzają treści nacechowane emocjonalnie i jak może to wpływać na jakość tłumaczenia.